

Interview. Vertaler Patrick Lateur en acteur Rashif El Kaoui brengen 'Odyssee' op de KVS-planken

'Bingewatchen' met Homeros

In *Odysseus. Een zwerver komt thuis* brengen dertig acteurs en een choreografe deze week, vereeld over over drie dagen, de '24 zangen' van het oud-Griekse heldenepos *Odyssee* in de KVS. Als toemaatje doen ze in maart een marathonvoorstelling (24 zangen in 26 uur). 'Je moet echt wacko zijn.'

YANNICK VERBERCKMOES

Wier jaar deed Patrick Lateur erover om de *Odyssee* in het Nederlands te vertalen. Aan een ritme van vier uur per dag zette hij de hexameters (dichtregels) – zelf zegt hij *hexaameters*, met respect voor het Griekse accent – om in vijfvoetige jamben (versvoeten). Tegenover hem aan de tafel zit Rashif El Kaoui, die tijdens het interview enkele keren spontaan uit die tekst zal beginnen citeren.

Voor deze voorstelling komt de vertaler samen met zijn vertellers om het verhaal te brengen van de man van vele listen. De schrandere kerel, die vanop een vlot in de Middellandse Zee de goden trotseerde. "Oercanon", staat op de website van KVS, "maar genadeloos actueel".

Patrick Lateur: "Er is geen enkel boek uit de oudheid waar *filoxenia*, gastvrijheid, zo centraal staat. De *Odyssee* speelt zich af in hetzelfde Mediterrane gebied waar vandaag meer dan een Odysseus rondzwerft.

Rashif El Kaoui citeert uit zijn tekst: "Want alle vreemdelingen en bedelaars zendt Zeus naar hier. Hij kwam bij ons, wij moeten hem verzorgen."

Lateur: "Inderdaad, dat zegt Nausikaa als Odysseus aanspoelt op het eiland van de Faiaken. Zo was het bij de oude Grieken: je komt ergens aan, je krijgt water, ze wassen je voeten, ze geven je te eten en dan pas moet je zeggen wie je bent. Als lezer van nu heb je het recht, en zelfs de plicht, om in te zien wat er voor ons relevant is, en dat is die gastvrijheidsgedachte."

En toch, Michael De Cock, de directeur van KVS, heeft in eerdere interviews al verteld dat hij zich door de stad Brussel wil laten inspireren en meer wil inzetten op diversiteit in zijn voorstellingen. Nu komen jullie met oer-klassiek Europees canon?

Lateur: "Het feit dat hij er iets mee doet, is op zich al een statement. Over diversiteit gesproken, ik heb al met Soufiane Chilah (*die bekend werd met de film 'Black', YV*) samengezeten om hem met zijn zang te helpen. Hij zal zijn stuk opvoeren in het Nederlands, zijn derde taal."

"De productie krijgt ook een typisch Michaël-accents: in de marge komt een kleine expositie van foto's uit het project *Mediterranean. The Continuity of Man* van Nick Hannes, met citaten die we gekozen hebben uit de *Odyssee*. Daarin zie je het contrast tussen de toeristen en de vluchtelingen, die beiden langs de stranden van de Middellandse Zee passeren."

Is de wereld vandaag dezelfde als die in 1200 voor Christus?

Lateur: "De wereld is volledig anders, maar menselijkheid blijft hetzelfde. En die zit ook in de kleine dingen. Als Odysseus naakt op het eiland van de Faiaken aankomt, brengen meisjes hem kleren en dan vraagt hij: kunnen jullie even niet kijken, ik ben een beetje beschaamd. Dat is toch mooi?"

'Als er iets is dat ons kan verbinden, dan zijn het verhalen. Zij overstijgen culturen en brengen mensen samen'

RASHIF EL KAOUÏ
ACTEUR

El Kaoui: "En dan zit Nausikaa hem stiekem te begluren. Heerlijk."

Hebben we hiermee opgelost wat het nut van klassieke talen is in het onderwijs? Dat je via tijdloze verhalen op zoek gaat naar de menselijkheid van figuren uit een ver verleden om zo te ontdekken dat we allemaal op elkaar lijken?

Lateur: "Die discussie moet eigenlijk breder gaan, namelijk over de positie van de humane wetenschappen in een tijd waarin alles een concreet nut moet hebben. Met de *Odyssee* ga je geen bruggen bouwen of geen kapitaal verdienen... Maar onze menselijkheid, is die nuttig? Ik zou zeggen van wel. En zeker vandaag, de dag dat Trump de eed aflegt, moeten we stilstaan bij morele waarden. Vandaag is het nutteloze zeker nuttig. Maar ik pleit uiteraard voor mijn eigen winkel. Rashif, ik ben erg benieuwd wat jij nu gaat zeggen."

El Kaoui: "Ik ga ook pleiten voor mijn winkel. Als er iets is dat ons kan verbinden, dan zijn het verhalen. Zij overstijgen culturen en brengen mensen samen. Hoeveel werken uit de Griekse oudheid zijn er niet tot bij ons geraakt omdat de Arabieren ze bewaard hebben? En verhalen vertellen, dat is het mooiste aan het beroep van acteur."

Maar is dit verhaal ooit wel bedoeld om in marathonvoorstellingen verteld te worden? Anders gezegd, deden de oude Grieken het ook zo?

Lateur: "Nee, meestal luisterden de oude Grieken naar een of twee zangen. Daarmee is een avond eigenlijk wel gevuld."

Waarom willen jullie het dan per se wel doen?

Lateur: "Michaël De Cock heeft zoiets al eens georganiseerd en het bleek te werken. In 2013 hebben we mijn vertaling van de *Ilias* voorgelezen met ruim twintig Vlaamse acteurs. Zoals Gene Bervoets toen zang negen neergezet heeft, *man man man*. Dat was echt een moment."

El Kaoui: "Het geeft ook echt een trancegevoel. En volgens mij is het uniek om al die

acteurs hetzelfde verhaal te laten brengen. Terwijl iedereen het weer iets anders invult."

Hoe bereid je je daar als acteur op voor?

El Kaoui: "Gelukkig werken we zang per zang. Mijn zang, nummer zes, duurt een uur."

Lateur: "Dat is een schoon *zangske*."

El Kaoui: "Maar de hoeveelheid tekst is niet te onderschatten. Het metrum, de vijfvoetige jambe, helpt wel om de tekst te onthouden, maar als je een woord vergeet, is je zin om zee. Het is heel *unforgiving*. Maar dat is dan weer de schoonheid van deze productie."

Ook een uitdaging voor het publiek, neem ik aan.

El Kaoui: "We denken dat de *Odyssee* (*El Kaoui tikt even op het boek met de vertaling van Patrick Lateur*) niet meer past in onze snelle *information age*, waarin we ons minder lang kunnen concentreren dan tien jaar geleden. En toch zijn series nu populairder dan films. En luistert iedereen naar podcasts die meer dan een uur duren."

"Dit is ook gewoon een werk dat erg goed verteld is, en die vertelambacht is iets eeuwig. We kijken naar series. En in onze voorstelling gaan we Homeros *bingewatchen*. Al moet je wel echt wacko zijn om er als acteur aan te beginnen."

Info en tickets: kvs.be

'Als lezer van nu heb je het recht, en zelfs de plicht, om in te zien wat voor ons relevant is. En dat is de gastvrijheidsgedachte'

PATRICK LATEUR
VERTALER

► Rashif El Kaoui (l.) zal de 'zesde zang' voor zijn rekening nemen. 'Een schoon *zangske*', zegt Patrick Lateur.

© FRANKY VERDICT